

in celim narodom. Glasi se: „Čast je svetost duše, in duši gospod je Bog.“ Dobro, gospôda moja, slovenski poslanci bomo tako delali — in ves naš narod bode za nami — delali bomo tako, kakor nam veleva narodna čast. Drugo pustimo Bogu, ki ne bode pustil, nadejam se, da bi naše vrlo ljudstvo poginilo. (Burno, dolgotrajno odobravanje in ploskanje na desnici.)

Politični pregled.

Domače dežele.

Poslanska zbornica. — Pri glavni razpravi o državnem proračunu dne 16. t. m. je prvi govoril dr. Gregor, on je izjavil v imenu Mladočehov, da bodo proti državnem proračunu glasovali, ker ne zaupajo sedanji vladi. Poudarjal je, da je sedanja vlada sicer bolj finega obnašanja nasproti Čehom nego prejšnja, očital pa je ministerskemu predsedniku, da ni za češki narod nič dobrega naredil, pač pa veliko hudega. Govornik razmotrava denarne in gospodarske razmere češke, naglašala, da Češka plačuje 185 milijonov gl. davka, od katerih se pa za Češko potrosi le 67, drugih 118 milijonov pa pripada na skupno državo in pravi, da bi bila Češka danes na najvišji stopinji gmotnega in kulturnega razvoja, ko bi se vsaj še tretjina tega preostalega davka rabila v češke namene. Ker pa temu ni tako, zato je narod češki nezadovoljen s to državno upravo in si želi kmalu rešitve iz teh neznosnih verig. Očita vladi nepravilnost, sovraštvo in mržnjo do vsega, kar je slovanškega in žuga z neprijetnimi posledicami, ki lahko nastanejo in priporoča vladi, da naj v svojem interesu temu neznosnemu stanju stori kmalu konec. Govor jo bil vseskozi jako oster in poln napadov na vlado in državo, zato je bil govornik poklican tudi k redu. — Poslanec Lienbacher sicer dobro zavrača Gregora, pa prav nesrečno zagovarja germanizacijo in celo trdi, da se država bolj slavizuje nego germanizuje, česar mu seveda noben trezen poznalec sedanjih razmer ni verjel in mu tudi verjeti ne more. Za tem govoril je naš poslanec dr. Ferjančič, poudarjal enakopravnost vseh narodov v Avstriji in je pozivljaval vlado, da ima pri izpolnjevanju zakonov vedno to pred očmi, ker le tako je mogoč mir. Govoril je o politični upravi na Kranjskem ter je grajal njeno pristransko skrb glede jezikovne ravnopravnosti in poudarjal, da okrajni glavarji rešujejo slovenske vloge nemški. Če grof Taaffe pravi, da ni slovenskih uradnikov, je v tej zadevi treba njemu pojasnila in mu le svetovati, da naj tujcev in plemičev ne pošilja v deželo in naj domačinom tako zagotovi prihodnost in kmalu bo imel dosti slovenskih polit. uradnikov. Sploh pa tuje ne le, da ne znajo jezika, oni ne poznajo tudi naroda in njegovih teženj in navad in nimajo nobenega srca za ljudstvo, katerega vladati so poklicani. Po drugih deželah je pa stvar še slabša. Posebno nepravilno obnašajo se politična oblastva nasproti slovenskim društvom na

Koroškem in Primorskem. Okrajno glavarstvo v Beljaku je pri shodu podružnice Ciril in Metodove družbe, ki bi se bil imel vršiti dne 11. oktobra prepovedalo nedolžni točki, kakor podučno predavanje in deklamacije. To prepoved je seveda okr. glavarstvo utemeljevalo, toda jako prisiljeno. Vprašati se pač smemo. Kdo skrbi na Koroškem za nemir, jaz mislim, da ne v najmanjši meri tudi politični organi. Tako postopanje nas ne more prepričati, da vlada vestno izpolnjuje zakone, temveč do vaja nas do nasprotnega mnenja. Primerjajmo le našo Ciril-Methodovo družbo in pa nemški „Schulverein.“ K slednjega shodom zahajajo oficijalne osebe in jih pozdravljajo v imenu vlade, k našemu društvu pa pridejo žandarmi. Jednako krivično postopala je vlada tudi proti slovenskim telovadnim društvom v Prvačini in Ajdovščini. Te dve društvi napravili ste pravila po drugih enakih že obstoječih društvih na Primorskem, katere je celo prejšnji slovenski nasprotnik Pretis potrnil. Sedanjemu namestniku, ki ga imamo za bolj pravičnega, pa ta pravila niso bila po godu in dobil je izgovorov v izobilici in odbil je prošnjo za potrjenje. Tako početje mora vsakega še tako dobro mislečega človeka privedi do prepričanja, da nas je vlada z imenovanjem novega namestnika v Trstu postavila le iz dežja pod kap. Glede justične uprave po slovenskih pokrajinah moram odločno zavračati dr. Steinwenderja, ki se je pri neki priliki izjavil, da slovensko ljudstvo ne mara slovenskih rešitev. To je nezmisel, kar on trdi. Sicer pa smo mi zastopniki slovenskega ljudstva in ne on in mi vemo, kaj naše ljudstvo hoče in želi. Kar se tiče naučne uprave, le želim, da bi naučni minister enkrat vendar uslišal opravilne prošnje Korošcev in Tržaških Slovencev ter prošni naučnega ministra, da člen 19 osnovnih zakonov prav tolmači in ga ne uporablja le v prid Nemcev. To, pravi govornik, je v kratkem naša politična bilanca, gotovo jako nepovoljna in pasivna, toda potegovali se bomo in odločno na to delali, da postane aktivna. Dalje govornik naglašala enake težnje Slovencev in Čehov in le želi, da bi ta dva naroda že kmalu jela vzajemno postopati, kar mu se seveda zaradi poslednjega govora Gregrevega ne zdi še kmalu mogoče. Tudi se govornik pohvalno izreče v pravičnosti konservativnih Nemcev ter naposled izjavlja, da je dosedaj še edino pametno, da Slovencev ostanejo v tej parlamentarni zvezi kot so bili in da bi bila vsaka prememba v tej zadevi v kvar narodu slovenskemu.

Posl. Rolsberg govori na kratko o novih trgovskih in carinskih pogodbah. Dr. Gregorč jako dobro opisuje vse dosedanje vladne sisteme in njih krivično ravnanje nasproti Slovanom in ponosno poudarja naraščajočo solidarnost slovanstvo, katero tudi še zanaprej ne bo mogel nikdo uničiti. Tudi Taaffe, pravi govornik, ne bode dosegel tega, da bi Slovani odjenjali od svetih svojih pravic. Govorniku zdi se zelo čudno, kako so mogli levičarji zadnje leta Taaffea tako napadati, ker je vendar skrbel za to, da se niti las ni skrivil na nobenega Nemca glavi

Omenja nepravilnosti ces. namestnika Pretisa v Trstu, kateremu je bila mar le iredenta, omenja jezikovno ravnopravnost nasproti nemški manjšini na Kranjskem in graja nejednako postopanje proti slovenski manjšini na Koroškem in Štajarskem. Opisuje samooblastno postopanje okr. glavarjev v Novem mestu, v Poreču in Celju in prav živo opisuje nemško nestrpnost, s katero se je odlikovala nemška stranka povod. cesarjevega bivanja v Celji. Prav pošteno prijel je tudi štajarskega deželnega glavarja grofa Vurmbranda, kojemu je mar le nemško prebivalstvo, slovensko mu je pa deveta briga in bi je najraje vstopil v žlici vode. Govornik konečno tudi jako slovesno zavrača panslavistična očitanja, s katerimi se sumničijo Slovenci in vladi le priporoča, naj Slovincem s tako mero meri kakor Nemcem in videla bo, da so Slovenci najzvestejši in najzadovoljnejši državljani. Knez Schwarzenberg je zavračal Gregra, ga svaril kot češki zastopnik pred napetostjo rekoč, da bo češki narod svoje opravičene zahteve le tedaj dosegel, ako bo mirno in trezno jih zahteval, nasprotno pa, da bo ob vso veljavo prišel, ako bo dal duška takim pretiranostim, kakor jih je bilo danes slišati.

V seji dne 17. t. m. grajal je Pernerstorfer policijsko preoblastno postopanje nasproti društvom in njih shodom ter nasproti delavskemu časopisju. Na to finančni minister dr. Steinbach odgovarja Gregru in dokazuje, da njegove trditve v davkih češke, moravske in šlezijske dežele niso istinite in da s takimi govori hoče se le hujskati deželo proti deželi, pokrajino proti pokrajini. Dalje pravi minister, da Češka s svojim vzglednim poljedelstvom in bogato industrijo ni izmeta citrona in ne sočutja vreden predmet, zagovarja v imenu vlade češki narod kot domoljuben in navdan dinastiških avstrijskih čutil in pravi Gregru, da on nima pravice češki narod postavljati v tako slabo luč. Posl. Zurkan govori v višji dekliški šoli v Černovicah, Romanczuk pa razmotrava sedanjí parlamentarni položaj. Nato se Menger kot glavni govornik „za“ najprve spominja Gregrevega govora, prav po nepotrebnem govoriči, da Nemci ne uživajo nič več pravic na Češkem nego Čehi in je za spravo na Češkem. Mladočeski posl. dr. Herold skuša dokazati, da govor ni bil nepatrijotičen in da se morajo nekateri Gregra stavki drugoče tolmačiti, kakor so se tolmačili. Ali posrečilo se izvrstnemu govorniku ni slabi utis, katerega je Gregrov govor zapustil, zboljšati. Govornik povdarja svoje avstrijsko mišljenje in z vso odločnostjo zavrača vsakega, ki bi si upal češkemu narodu očitati nelojalnost in nedomoljubnost. Ako se kdo izreče v tej ali oni zadevi nezadovoljnega, ako ta ali ona državna naprava ni vseč in isto graja, to se ne pravi biti nepatrijotičen. Poročevalec dr. Plener zavrača Gregra in druge govornike in potem se finančni zakon sprejme v 2. branji.

V večerni seji izvoli se Robič v odsek za trgovinske pogodbe in finančni zakon se vzprejme v tretjem branji. Posl. Spinčič in tovariši interpeljujejo ministerskega

predsednika radi napadov z italijanske strani na Hrvate in Slovence v okraju poreškem. Nato predsednik vošči vsem vesele praznike. Prihodnja seja bo najbrže dne 8. januarja prihodnjega leta.

Slovenske šole na Koroškem — Učni minister baron Gautsch se je slednjič vendar usmilil ubogih Korošcev in je na njih priziv odločil, da ima biti na ljudskih šoli v St. Jakobu v Rožni dolini in v Tolstem Vrhu slovenščina obvezni učni jezik. Nemški listi, posebno Koroški se nad tem odlokom grozno jeze, govore celo v neki iznenadenosti ki jih je zadela, tožijo o vladni ljubezni do Slovencev in o drugih enakih, nesmislih pomislijo pa ne, da je to storiti bila naučne uprave sveta dolžnost.

Češka — Zaupni možje poslancev češke narodne stranke sklenili so te dni izjavo, v kateri odločno obsojajo vse nepatrijotične pojave, ki so le izrodek zle lahkomišljenosti in poudarjajo prezvesto udanost vsega češkega naroda vladarski hiši, v kateri edini vidijo poroštvo blagor in srečo, za češki napredek. — Sploh se z malo izjemo vse časopisje jako nepovoljno izraža v zadnjem Gregrevem govoru in ga odločno obsoja. Nemška levica pa se v pest smeje in porablja Gregrov govor v to, da hiti češkemu narodu še bolj odrekati patrijotičnost in vdanost do cesarske hiše.

K položaju. Vse se bavi poslednje dni z najnovejšo vestjo, da bo eden levičarjev poklican v ministerstvo. Če tudi vsi oficijozni listi povdarjajo, da to vladine politike ne bode premenilo, ker bo v ministerstvo poklican bolj zmeren levičar, vendar moramo reči, da je to velik vspeh levičarjev. Kot kandidat imenuje se bivši deželni predsednik kranjski, baron Widmann. Kdor ga pozna, pač ne more reči, da je on zmeren liberalec. Drugi pa pravijo da bo Kuenburg, dež. sodišča svetnik v Lincu in državni posl. minister in Staročehi dolže Gregra, da je kriv tega vladinega koraka, Mladočehi pa seveda temu oporekajo.

Gosposka zbornica imela je pretečene dni dve seji in sicer v soboto in ponedeljek. V sobotni seji sprejel se je mej drugim zakon o bratovskih skladnicah, v seji, ki je bila pa v ponedeljek, posvetovala se je mej drugim o državnem proračunu in finančnem zakonu za leto 1892 in je ista tudi brez debate vsprejela.

V ogrskem državnem zboru izrazil se je posl. Ugron jako razžaljivo o deželnobranbenem ministru Fejervaryju. Slednji je bil primoran zadoščenja iskati in napovedal je Ugronu dvoboj. Te dni se je dvoboj tudi vršil, pri katerem sta bila oba le lahko ranjena.

Finančno ministerstvo sklenilo je državnim uradnikom zadnjih treh činovnih razredov podeliti po mestih, ki imajo nad 40.000 prebivalcev po 100 gl. draginjske priklade.

Vnanje države.

Nemškega državnega kanclerja Caprivija imenoval je nemški cesar grofom. Povod temu dale